

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 42 (305)

Fredagen den 20 oktober 1893.

6:te årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher ..... kr. 9:— Idun m. Modet. utan kol. pl. » 7: 50 Idun ensam ..... » 5:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr (Aftonbladets hus.) Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 12—1. Allm. Telef 61 47</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag Lösnummerspris 15 öre (lösnr endast för kompletteringar)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad.</p>
---	---	---	---	---

En dubbelstjärna.

Nelly Melba.

Marcella Sembrich.

Det var tämligen längesedan vi hade besök af någon sängcelebritet af europeisk rang. Medan instrumentalvirtuoser, som vunnit någon större ryktbarhet, hitkomma i stora skaror, har tillloppet af världsberömda sångartister under de senaste åren varit rätt sparsamt. Ej under då, att vår musikälskande publik med spänning afvaktar ankomsten af

den dubbelstjärna, som i dessa dagar uppstiger på vår nordiska horisont. De båda sängstjärnorna stråla med en ingalunda vanlig glans, som äfven är af samma art, enär de båda utbildats i enlighet med den italienska skolans bepröfvade principer, om än ödet sedan för dem uppdragit skilda banor och utstakat olika verksamhetsfält. Deras tillfälliga samman-

träffande härstädes skall blifva särdeles intressant, ej minst genom den lägenhet det bereder att uppdraga jämförelser emellan två så berömda sängerskors olika individualitet, på samma gång man naturligen skall erfara en sällspord njutning af att åhöra lysande prof på en i de minsta detaljer utmejslad italiensk sängkonst.

Så himmelskt säll är ingen veklings sömn
På rosors bädd i myrtenträdens skugga
Som dygdens hvila efter mödans kamp.

E. J. Stagnelius.

Marcella Sembrich, hvars verkliga namn är Paxede Marcelline Kochanski, föddes den 25 februari 1858 i Wiesnevczyk i Galizien. Sembrich är modernnamnet. Hon hade redan hunnit så långt både i violin- och pianospel, att hon stod i begrepp att debutera som virtuos å ettdera af dessa instrument, då några musikvänner i Wien upptäckte, att hon var i besittning af en skön stämma och lagade så, att hon sändes till sångläraren Lamperti i Milano. Från sitt sextonde till sitt nittonde år arbetade hon nu med den största ihärdighet på stämmans utbildning och debuterade 1877 å italienska operan i Athen såsom Elvira i »Puritanerna». Vid samma tid ingick hon äktenskap med sin förste lärare i piano, Wilhelm Stengel i Lemberg.

Sedan den unga sångerskan förvärfvat tillräckliga kunskaper i det tyska språket och satt sig in i den tyska repertoaren, antog hon 1879 engagemang vid hofteatern i Dresden. Här kom hon dock ej att stanna länge på grund af intriger, som ledde sitt upphof från hennes rival, fru Schuch, på hvilken Marcella Sembrichs vänner efter sin favorits afgang hämnades genom att på scenen inkasta en kolossal begravningskrans.

Marcella återvände till Milano och firade där sannskyldiga triumfer i Lucias parti. Sommaren 1880 begaf hon sig till London och erhöi där genast engagement vid Cowentgarden, å hvilken scen hon äfven de närmast följande åren uppträdde, alltid med stor framgång. Anställd vid italienska operan i Petersburg och Moskwa, väckte hon i dessa båda städer formlig entusiasm. Därpå företog hon ett triumftåg genom de större tyska städerna med Wien och Berlin i spetsen. I den senare staden uppträdde hon första gången år 1885. Sedan dess har hon i den tyska rikshufvudstaden firat sina kanske förnämsta triumfer. Redan för fem år sedan var hon på väg till norden, men på grund af en tillfällig indisposition måste hon afbryta denna turné i Köbenhavn.

Hvad man beundrar hos denna sångerska är ej endast hennes högt upptrifna strupfärdighet utan, och det ej mindre, hennes betydande musikaliska intelligens. Då en bedömare i sistnämnda stad förklarar sig öfverraskad öfver, att hon sjunger en Mozartaria så stilfullt och med en sådan innerlighet, som om hon aldrig studerat italienska rullader, går han emellertid uppenbarligen för långt. Det är en ganska vidt utbredd, men grundfalsk åsikt, att strupvirtuositet verkar hämmande på det musikaliska uttrycket i sång. Alldeles icke, den förädlar det, för så vidt musikalisk begåfning öfverhufvud är till finnandes, hvarpå otaliga koryfeer inom den äldre och äfven den moderna italienska sångskolan lämnat otvetydiga bevis, och den utvecklar förmågan att i sångfrasen distinkt efterbilda skiftningarna i textens innehåll. *Just därför* att Marcella Sembrich genomgått en så grundlig italiensk sångkurs, är hon i stånd att

på ett öfverlägset sätt behärska alla faser i sin konst och låta sin musikaliska intelligens verka i dess fulla prakt.

Sembrichs repertoar omfattar företrädesvis sådana uppgifter som Mozarts kvinnokarakterer Zerlina, Susanna, Constance m. fl., hjältinnepartierna i Flotows operor Martha och Stradella förutom en hel del italienska koloraturpartier, Gilda, Amina, Lucia o. d. Af utländska omdömen får man det intryck, att hon visserligen ej kan mäta sig med de yppersta sångerskorna i närvarande och förflutna tid, men att hon likväl intager en mycket upphöjd ställning bland operasångerskor. Och i den trollmakt hon utöfvar lär hennes personlighet medverka. Hennes ansiktstyp är ej af klassiskt regelbunden skönhet, men hennes lifliga bruna ögons hjärtevarma blick, leendet kring hennes mun och det enkla naturliga behaget i hela hennes uppträdande lära verka mer vinnande, än endast skönheten förmår.

På väg till Stockholm konserterade Marcella Sembrich förliden lördag i Köbenhavn med storartad succés.

* * *

Nelly Melba, hvars verkliga namn är Nelly Mitchiels, föddes den 19 maj 1865 i Melbourne i Australien. Hon har bildat sitt konstnärnamn efter sin födelsestad. Tidigt gift med en irländsk baron vid namn Armstrong, kom hon redan vid 21 års ålder till London. Då hon här å några konserter väckt uppseende för sin vackra röst, begaf hon sig inom kort på sina vänners inrådan till Paris för att vidare utbilda sig i sångfacket. Hon valde den af många nordiska sångerskor kända madame Marchesi till lärarinna, och det dröjde ej mer än 1½ år, innan hon hunnit förvärfva sig så pass stor sångteknik och kunskap i det franska språket, att hon vågade debutera, hvilket skedde hösten 1887, dock ej i Paris, utan på Théâtre de la Monnaie i Bruxelles. Hennes debutparti var Gilda i »Rigoletto», hvilken roll efterföljdes af Lucia, Violetta, Ophelia, Julia m. fl.

Sångerskans framgång i den belgiska hufvudstaden föranledde direktörerna för Parisoperan att erbjuda henne engagement, hvilket hon äfven antog, och hon debuterade å denna scen i maj 1889 såsom Ophelia. Sedan dess har hon utfört en hel del olika partier och särskildt väckt uppmärksamhet såsom Margaretha i Gounods »Faust».

Det är sålunda en jämförelsevis kort konstnärsbana, madame Melba tillryggalagt, ett helt decennium kortare än Sembrichs. Hon har emellertid uppträdt och vunnit erkännande äfven utom Frankrike, såsom i Ryssland och Italien. I år har hon skördat lifligt bifall i London, där hon sjungit Neddas parti i »Pajazzon».

Den franska kritiken har haft åtskilligt att anmärka med hänsyn till sångerskans textuttal och behandling af ett språk, som ej är hennes modersmål, liksom den

äfven opponerat sig mot hennes ovana att stundom med fulla lungor utslunga sina höga toner på ett kraftigare sätt, än den musikaliska frasen fordrar. Men den erkänner allmänt hennes tekniska utbildning i öfrigt och framhåller vid sidan häraf hennes ovanliga skönhet. Hon säges äga en *soprano leggiero* med en ypperlig stämhöjd, men något svagare bröstregister.

H. G. S.

Melankoli.

*D*är mossiga gamla lindar
bilda från slottet mot stranden
ner en skum allé genom parken,
i höstliga kvällen jag ser
på sandad gång promenera
en svartklädd, smärt, graciös gestalt.
Det tycks, som hon ginge och drömde
och glömde omkring sig allt.

*Det tycks, som om till hon ryste
vid fallande löfvens prassel ibland,
och stundom nervöst då skälfrer
den hvita och spåda hand. —
Aha, I svarta ögon,
som fuktiga glimmen bak nedfildt flor,
I synens mig välbekanta:
jag skådat er förr, som jag tror!*

*I hafven med trolldom mig dårat,
er bild har förföljt mig, hvarthän jag gick:
för länge, för djupt jag skådat
in i er sorgsna blick.
Jag känner dig väl, min köna,
trots florets skymmande draperi —
du är ju min gamla flamma —
ditt namn är Melankoli.*

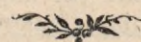
*Vår kärlek förblifvit trogen.
Mig andra bedrogo, jag andra bedrog,
men vi, vi kunna ej skiljas,
det veta vi båda nog.
Vi svärma, vi, i oktober,
när falnad och visnad naturen står,
som andra i dårskap svärma
i grönskande solig vår.*

*Så kom då och låt oss sätta
oss ned där borta på bänken af sten
och skåda, hur dimman sig breder
vid aftonens döende sken;
ja, kom, låt i tankar och minnen
försjunkna oss lyssna på trädens sus
och ana däri ett eko
af tidens flod med dess brus!*

*Vi älska ju, vi, att vaggas
i dröm af förgängelsens melodi;
vi älska den sträng, som vibrerar
af oändlig längtan däri —
den ton, som klagande hviskar
om känslor, som vissna ner,
om minnen, som blekna och slockna,
om hjärtan, som kallna allt mer —*

*den ton, som huggande hviskar,
om hur lifskraft förrinner till slut,
hur dädens lugna kyla
sig breder i själen ut. —
Så kom, låt oss sitta förtroligt
som fordom där borta hand i hand
och lyss på, hur löfven falla
och vågorna splittras mot strand!*

Edv. Hammarstedt.

Studiet af främmande språk.

Då någon frågade Milton, om ej hans döttrar skulle lära främmande språk, lär denne hafva svarat: »En tunga är nog för en kvinna.» Därå kunde han visserligen hafva rätt, men helt annorlunda tänker man i vårt 19:de århundrade. Nu anses en ung flicka knappt vara bildad, om hon ej kan tala två eller tre språk utom sitt modersmål. Detta är dock att ställa fordringarna något högt, ty huru många hafva väl tillfälle att lära sig tala ett främmande språk, äfven om de lärt sig dess grammatik? I en elementarskola för flickor är antalet läroämnen så stort i jämförelse med antalet lärotimmar, att den tid, som anslås till talandet af främmande språk, naturligtvis blir ganska knapp. Icke sällan händer det, att en ung flicka, som genomgått ett 8-klassigt läroverk, med stor lätthet öfversätter rätt kinkiga ställen ur hvilken engelsk eller fransk författare som helst. Skall hon däremot meddela sig med en utlänning på hans eget språk, då är hon strax i förlägenhet och inser, att alla de regler, hon med sådan flit och möda lärt sig ur grammatiken, äro henne till ringa nytta, såvida hon ej själf vant sig vid att uttrycka sina tankar på det främmande språket.

Vare härmed dock ingalunda sagdt, att studiet af grammatiken är att förkasta, tvärtom, det måste gå hand i hand med konversationen, så att man ej utsätter sig för att plåga en utlänning genom att allt för mycket råbråka hans modersmål. Man kan tänka sig, hvad en parisisk »Professeur de langue française» kände då en gång en svenska rekommenderade sig som elev åt honom med de orden: »*Mlle B. m'a dirigé-à moi, que je devais irex chez vous.*» Hvem kan undra på, om det skar honom i öronen att höra sitt vackra och eleganta språk talas på detta sätt?

Svenskarne äro i allmänhet omtalade i utlandet för sin skicklighet i språk. Näst rysarne äro de säkerligen den af Europas nationer, som mest utmärker sig i detta afseende. Det är förvånande att se, med hvilken lätthet en svensk äfven utan grammatikalisk underbyggnad tillägnar sig t. ex. franska språket, så snart han får vistas ett par månader i Frankrike — då det däremot händt, att man påträffat engelsmän, som i 20 år bebott Paris och likväl ej kunna säga den enklaste sats utan fel, för att ej nämna deras *uttal*, som är under all kritik.

På de senare åren har det blifvit allt mera vanligt att skicka unga flickor till en utländsk pension för att fullkomna sig i språk. Men valet af en sådan pension är ganska svårt, ty man vill naturligtvis söka så många fördelar som möjligt förenade på samma ställe. Längre har man ansett de schweiziska pensionerna såsom bäst, och dock torde ganska mycket kunna sägas emot dem. Franska språket talas där visserligen rent, men långt ifrån med den elegans och det vackra tonfall som i Paris. Hvad själfva pensionslifvet angår, så är det ej alltid det angenämaste. Eleverna behandlas med klosterlik stränghet, men moralen är därför icke alltid sådan som den borde vara. Lefnadssättet och dieten äro äfven så olika mot de svenska, att man ibland har rätt svårt att vänja sig därvid.

När en ung flicka beger sig till utlandet, har hon vanligtvis slutat sina studier i Sverige och hunnit till den åldern, då hon anses vuxen och har rättighet att deltaga i sällskapslifvet. Att då gå och sätta sig igen på skolbänken som en 10-åring och trängas in i ledet af en

lång rad skolffickor, som drifves ut på promenad liksom en afdelning soldater på marsch — detta kan vara mer eller mindre påkostande. Det är ju ej för att lära disciplin, ej heller för att studera geografi, historia och räkning, som en ung flicka kommer till utlandet, utan fastmera för att lära sig tala i olika ämnen på främmande språk samt förvärfva sig de kunskaper, som förläna sådant behag åt en bildad konversation. Allt detta uppnås ej inom pensionslifvets tränga krets; den unga flickan måste se lifvet i en större skala. Detta har man ock så småningom kommit till insikt af, och därför är det numera ganska sällan som man påträffar unga svenskor i de schweiziska pensionerna. De föredraga att begifva sig till Paris eller Dresden. Hvar har man väl bättre tillfälle att förvärfva sig högre bildning än just i dessa två städer?

Vill man riktigt draga nytta af ett vistande i Frankrikes hufvudstad, så tager man sin boning i »Quartier latin», som är medelpunkten för den lärda världen. Härifrån kan man då med lätthet besöka föreläsningarna i La Sorbonne och Collège de France och äfven få tillfälle till privat-lektioner. Ett alldeles utmärkt medel att lära sig ett vackert uttal och tonfall är att ofta besöka teatrarna och isynnerhet »Théâtre français», där man talar ett språk, som ljuder likt musik i ens öron. Studerar man därtill under tiden flitigt den franska litteraturen samt söker hvarje tillfälle till samtal med bildade personer, så kan man vara säker på att inom kort tala alldeles flytande franska.

För en helt ung flicka är dock ett års vistande i Dresden att föredraga framför en pariser-sejour. I Dresden finnas utmärkta pensioner för vuxna flickor, där lifvet göres dem både nyttigt och angenämt. De skickligaste professorer från universitetet hålla föreläsningar i litteratur och konsthistoria, en af de förnämsta skådespelarne från stora teatern undervisar i deklamation o. s. v. Utom i tyska öfvas eleverna äfven i fransk och engelsk konversation under ledning af infödda lärare.

Dock, det är ingalunda nödvändigt att resa utrikes för att lära sig främmande språk: utmärkta tillfällen därtill erbjuda sig äfven i vårt hemland. Om vår uppväxande skolgång visste, hvilken rik källa till njutning man bereder sig genom studiet af främmande språk, så skulle den säkerligen göra detta till ett af sina favorit-ämnen.

Pussic.

Försvar för finsmakeriet.

Bland mycket unga och mycket idealt anlagda flickor påträffar man stundom den föreställningen, att ätandet är någonting prosaiskt och ovärdigt, som man bör inskränka till ett minimum, åtminstone i sällskap, och då unga herrar se på. Småningom komma de dock till insikt om det hopplösa i att få folk att tro, att något mänskligt väsen, om än så ljuft och poetiskt, kan lefva uteslutande på romantik och mänsken, och sedan de en gång beslutat sig för att äta, tror jag de i allmänhet ej visa sämre aptit än uppväxande tselningar af det prosaiska starkare könet.

Hunna något längre i tillväxt och omdöme, vordna snälla fruor och duktiga husmö-

drar, lära de sig kanske laga god mat, men — på få undantag när — finsmakare blifva de icke. Finsmakeriets berättigande lära sig ytterst få kvinnor förstå.

Det är väl icke många, vare sig män eller kvinnor, som befinnas helt och hållet likgiltiga för, hur maten smakar, som de förtära. Och de som mest förnuumstigt orda om det föraktliga i att hängifva sig åt materela njutningar, måhända de ändå, när allt kommer omkring, icke äro så goda att tas med, då soppan blifvit försaltad eller puddingen vidbränd. God, sund, väl lagad mat i tillräcklig mängd kan man ha rätt att fordra, om man för öfrigt har råd att tillfredsställa sådana önsknningar, men läckerheter — nej! Inte heller får man vara för nogräknad med afseende på lagningen, och det är riktigt motbudande, säga dessa den goda humanskostens vänner, att se en sådan där riktig »matgod», hur han sitter och vädrar med näsan och kryddar och profvar, innan han får anrättningen just precis sådan som han vill ha den. Och då han får någonting utsocht läckert, som kan »kittla» hans »öfverretade» gom, hur han då skiner som en sol öfver hela ansiktet och spetsar läpparna: deliciöst, åh, deliciöst! Man kan förlora aptiten blott af att se en dylik herre, försäkra de, som hålla på den enkla, sunda kosten, och mena, att man icke bör göra för stor affär af hvad man äter.

Är denna opinion riktig?

Jag tror, att den helt enkelt bör betraktas såsom det mindre utvecklade sinnesorganets fåvitska dom öfver det högre utvecklade. Man dömer så gärna såsom öfverdrifter de högre utvecklingsgrader, man själf icke uppnått eller saknar förutsättningar att uppnå.

Vi äga som bekant fem yttre sinnen, synen, hörseln, lukten, smaken och känseln, af hvilka dock de fyra förstnämnda ingenting annat äro än differentierade former af det sistnämnda. Dessa sinnen äro icke hos alla människor lika fint och väl utbildade.

Musiksinnet till exempel! Man kan ha »öra», så att man sjunger rent och är känsligt mottaglig för melodier, utan att man därför märkar uppfatta ett stort orkesternummers harmoniska rikedom och instrumentala finesser; man kan t. o. m. vara en grad mera musikalisk än mängden, utan att någonsin, med bästa vilja i världen, kunna lära sig sentera skillnaden i stämning och klangfärg tonarterna emellan.

Eller färgsinnet! Jag skall ej tala om den absoluta färgblindheten, för hvilken allt är grått i grått; den motsvaras på smakområdet af den förhindrade nervverksamhet, som vid snufva låter oss tycka, att all mat smakar ungefär på samma sätt. Men äfven normala ögon skilja sig åt i en mer eller mindre fullkomnad uppfattning af färgerna. Medan den ene endast ser grundfärgerna, rödt, blått o. s. v. med deras mörkare eller ljusare skiftningar, särskiljer sig för den andres bättre konstruerade och kanske flitigare uppfödade syninstrument en stor mängd mellan-toner, blandningsfärger, äfven sådana, för hvilka språket ännu icke hunnit skapa beteckningar. Nya färgnamn, visande att vissa mellanfärger blifvit för medvetandet fixerade, tillkomma oupphörligt, ej minst genom modernas inflytande, och allt flere och flere lära sig säkert uppfatta de nyanser, som fått namnen *lilas, rosa, lax, prune, merdois* o. s. v. Säkerligen utbildas samtidigt känslan för harmonisk färgsammansättning. Och det faller ingen människa in att här tala om »öf-

verretade» synnerver och »veklig öfverförning», utan här, på tonernas och färgernas, på synens och hörselns områden, får utvecklingen och uppöfningen af sinnesorganen det erkännande, som genast tystnar eller förvandlas till klander inför det mindre populära fenomenet af ett fint utveckladt smakorgan.

Det finns ingen förnuftig mening i en sådan åtskillnad. Är icke tungan med gommen, såsom smakens säte, ett af de verktyg, likasom ögat är ett och örat ett annat, med hvilka vi pröfva och utforska den oss omgifvande verkligheten? Är icke hvarje sådant organ värdt att utbildas till allt högre fullkomlighet? Och om det, sålunda högre utveckladt, lär oss att finna njutningar, där vi förr inga visste, hvarför skulle vi ej mottaga naturens gåfva, frukten af den högre utvecklingen?

Likasom ljuset bryter sig på ett sätt, som för vårt medvetande via synsinnet framalar föreställningen om vissa grundfärger, så gifva oss de ämnen, som upplösa sig på vår tunga, några bestämda hufvudkategorier, i hvilka vi inränga våra smakförnimmelser, salt, surt, sött, bäskt. Men redan för länge sedan hafva vi måst börja komplettera språket med uttryck för äfven andra smakbegrepp, ehuru därvid, likasom vid de nyare färgbeteckningarna, användande namnen på de ämnen, någonting liknar i smak.

Jag spår — låt vara »endels och såsom i ett mörkt tal» — i alla fall — jag profeterar, att det kommer en tid, då smaksinnet skall vara lika utveckladt, som färgsinnet är nu hos våra mest begåfvade målare, och då det skall betraktas som en skön konst att harmoniskt sammansätta olika smakgifvande ämnen, alldeles som nu färger sammanställas till »klingande färgackord».

(Det är inte så farligt att profetera, då man i alla händelser omöjligt kan riskera att vara med på den tid, då man skulle kunna bli afslöjad såsom hörande till de falska profeter.)

Men vore det lyckligt — vi äro nu vid själfva kärnpunkten af denna fråga — vore det lyckligt, om vi komme till den punkten, att vi allmänt betraktade måltiden såsom en ästetisk njutning? Vore ej fara värdt, att en mänsklighet med så fint utbildade smakorgan skulle sjunka djupt i krass materialism och för sinnesnjutningarna glömma lifvets högre uppgifter och ädlare njutningar?

Om sådana följder kunde befaras, då vore det så godt att genast afstå från ostron och hjärpar och frukt och ost, ja hvarför inte också från tårtorna och kaffekoppen? Äro bordets njutningar af ondo, så bort med allt annat än ölsupa, fattiga riddare och falsk smålpölsa; den dieten bör åtminstone icke förföra oss att sitta för länge vid middagsbordet.

Ack, det är inte god mat, som gör oss till krassa materialister, och ännu mindre är det de känsliga smaknerverna. Blifva vi epikurээр eller råa vällustingar, så har det andra grunder, och räddningen ligger icke i stymningen af, utan i en harmonisk utvecklingen af alla våra förmögenheter.

Men jag måste återvända till den unga flickan, som jag lämnade ensam och fastande på tröskeln till denna långa afhandling. Hon står där ännu med sin tomma asiätt, ty det ligger någonting så groft och oskönt i att äta, någonting — tycker hon — så nedsättande för hennes behagfulla värdighet.

Hon har rätt i viss mån. I själfva ätandet i och för sig ligger något groft, något krasst och djuriskt. Nämligen då det endast

afser att tillfredsställa ett naturbehof. Att se en ko äta stöter ej på minsta vis, ty man väntar sig intet annat af kreaturet, än att det skall lägga in bra med foder för att kunna mjölka så mycket mer. Men att se en människa äta som en ko, det är förskräckligt. Ty af människan väntar man, att hon skall förädla och förändliga naturprocessen till något den upphöjda varelse värdigt, som, hvad man må säga, är det hon är, icke genom det som hon har gemensamt med djuren, utan genom det som höjer henne öfver dem.

En sådan förädling af ätandet är måltidens intagande vid prydligt dukadt bord i sällskap och med gladt eller eljes innehållsrikt samspråk. Blommor och musik bidraga att ge måltiden karaktär af fest efter slutadt arbete. Det är stor synd, att bordssångerna alldeles kommit ur bruk.

Men till detta odlade och förändligande af ätandets i sig själf onekligen mycket prosaiska handling hör i främsta rummet, att smaken odlas, att tungorna blifva känsliga och intelligent — ja, må ordet stå där! — hvarigenom själfva förtärandet blir en smaksak i andlig bemärkelse, en ästetisk njutning och ej blott njutningen att få in största möjliga kvantitet, hvilket, enligt den allmänna föreställningen, är djurets enda åträ.

Härmed kan jag sluta mitt försvar för finsmakeriet. Jag har icke försvarat fräseriet, icke glupskheten, icke råheten, icke det simpla föredragandet af bordets nöjen framför högre andliga förlustelser. Jag har endast gent emot det djuriska, själlösa framhållit det mänskliga, intelligent ätandet.

Efraim Rosenius.

Pärlor.

Skiss för Idun af Sophie Linge.

»Jag är så glad, så glad, Margit, att jag kan hoppa öfver små tak.»

»Det ville jag just se. Men hvad är det då, som gör dig så glad, barnet mitt?»

»Jo du! När jag gick öfver Kungsträdgården för en stund sedan och kånkade på det här vådligt stora paketet, — ja, jag skämdes allt en liten smula — så fick jag höra mitt namn ropas, och när jag vände mig om, så hvem tror du att det var?»

»Någon af dina väninnor, Fanny eller Sigrid, kan jag tro.»

»Nej du, inte Sigrid, men hennes mamma.»

»Jaså, justitierådinnan?»

»Ja, och hon hade en så vådligt stilig kappa, så. Jag försökte att gömma paketet bakom ryggen, ty jag trodde, att det skulle genera henne att tala vid en sådan där packåsna.»

»Du lilla toka! Om det besvärat henne, så skulle hon väl aldrig ropat dig an.»

»Nej, det är då sant. Hon låtsade i alla fall ej om det, utan frågade mycket vänligt, om jag ville komma hem till dem i afton och fira Sigrids födelsedag tillsammans med några andra af hennes skolkamrater.»

»Det var rart af henne att också komma ihåg dig, men hvad svarade du?»

»Att jag skulle komma, naturligtvis.»

»Gjorde du? Ja, jag unnar dig så godt den lilla glädjen, men — du vet...»

»Ja, jag vet, att om jag också sökte igenom hela min garderob med ljus och lycka,

så skulle jag ej ändå hitta reda på någon passande sällskapsdräkt.»

Margit böjde hufvudet djupare ned öfver sitt broderi, och en lätt suck undslapp henne.

»Din konfirmationsklädning...»

»Den eviga svarta! Men det är så ledsamt att alltid uppträda som nattens drottning.»

»Åhnej. Stjärnorna fattas. Än din ljusröda satin då?»

»Ja, den skulle kanske vara bättre, men jag fick ett par stora tjärfäckar på den, när jag hade den sist.»

»Oförbätterlig! Nå, då äro vi utom allt val.»

»Hurra då för den svarta! Man ser ju alltid distinguerad ut i svart, eller hur?»

»Jo, ifall man inte hoppar öfver små tak, när man bär det.»

»Nej då! Jag skall vara så stilla, så stilla som — en liten kattunge.»

»Syster Margit!»

»Ja, älsklingen min.»

»Kanske att man får lof att vara klädd i handskar också?»

»Jag fruktar, att det är nödvändigt.»

»Åh du, så ledsamt! Och mina, som äro alldeles trasiga. Jag var riktigt rädd för att justitierådinnan skulle se det.»

»Men Elsa, det är ju ej mera än fjorton dagar sedan du fick dem, och då lofvade du att vara rädd om dem.»

»Jag är så ledsen, Margit, men det är inte de nya.»

»Hvad menar du — inte de nya?»

»Nej, jag skulle vara så fasligt rädd om dem och bar dem endast i fickan, men så måtte jag ha dragit upp dem med näsduken.»

»Ack Elsa, när skall du bli förständig och ordentlig en gång!»

Elsa plumsade ner på knä framför systemen och lade sitt lurfviga hufvud i hennes knä.

»När jag blir lik dig, min älskade raring, som jämnt får arbeta och tråla för mig, men det blir jag nog aldrig, aldrig.» Och hon brast i gråt.

Margit smekte sakta hennes hufvud.

»Se så, barnet mitt, gråt nu inte. Din tid kommer väl också. Torka bort tårarna, så skola vi tänka efter hvad som är att göra. — Ett par nya handskar kan du ej få just nu, men...»

»Ack, nu vet jag. Vi begagna samma nummer, och dina långa, ljusgrå skulle passa så utmärkt till min svarta klädning.»

»Ja, jag tänkte just säga det. Du får låna dem för i kväll, men försök att vara rädd om dem — ja, ändå inte så mycket att det förstör ditt nöje.»

»Åhnej, tusen tack — jag glömmet det nog.»

»Hvar har du ditt röda korallhalsband nu för tiden, Margit? Du begagnar det aldrig mera.»

Margit ryckte till, och en varm rodnad flammade upp på hennes kinder.

»Mitt halsband,» sade hon eftertänksamt, »åh, det ligger bortglömdt någonstades i en ask.»

»Jag vet, hvar det finnes,» ropade Elsa. »Jag såg det häromdagen, när du städade i din byrålåda.»

Margit blef skyldig svaret, men sydde ifrigt på sitt broderi.

»Skulle inte ett sådant där rödt halsband lysa upp min svarta dräkt, eller hvad tycker du, Margit? Men du är nog för rädd om det för att låna ut det åt en sådan här slarfva?»

Färgen hade åter flytt bort från Margits

ansikte och handen, hvarmed hon förde nålen, darrade nervöst.

Hon såg upp på systemen med en beslöjad blick.

»Du får låna det — nu — det har ej vidare någon betydelse.»

»Men Margit, jag förstår inte — har jag gjort dig ondt — jag visste inte...»

»Nej, nej, barn — det är ingenting. Du får låna pärlorna, men — tappa inte bort dem.»

»O, hvad jag är glad! Är det riktigt säkert, att jag får låna det? Du gamla, rara, hederliga Margit, hvad jag håller af dig. Tänk bara så stillfullt — svart, grått och rödt. Men nu ska det läsas med snälltågsfart, om jag ska hinna att bli i ordning med läxorna, till dess jag ska börja att kläda mig.»

Elsa slog sig ner vid sina böcker, men rusade upp igen och kom fram till systemen.

»Hvilken otäck egoist jag är,» sade hon och slog sin arm kring hennes hals. »Har tänker jag bara på mig själf och mitt eget nöje, som jag skaffar mig på din bekostnad, och du får sitta ensam hela kvällen och bara arbeta, arbeta.»

»Det går nog,» sade Margit vänligt; »blir det tråkigt att sitta och peta med nålen, så tar jag till mitt öfversättningsarbete, och då kommer jag i godt sällskap. För öfrigt skall jag gå ut och uträtta ett par ärenden.»

»Ja, du låtsar alltid, som om allting ginge så lätt, bara för att inte göra mig ledsen, men jag ser nog, att du är sorgsen ibland. Och se'n pappa dog, har du knappast haft något enda nöje, utan får bara tråla och arbeta från morgon till kväll. Om bara den här otäcka skolgången vore slut, så kunde jag också få hjälpa till en liten smula, om jag bara visste hvad jag skulle ta mig till.»

»Det blir väl alltid någon råd, när vi komma så långt,» sade Margit, »och ännu ha vi ett år att betänka oss på. Skynda dig nu emellertid med dina läxor, så att du blir färdig med dem i rätt tid.»

* * *

I justitierådets hemtrefliga salong var det lif och stim som i en bikupa. Kring det inbjudande kaffebordet med dess glänsande silfveruppsats och högt upptornade brödpjramid hade några unga flickor bildat en ring och husets dotter — drottningen för i dag — stod i beredskap att med viktig min fylla de framräckta kaffekopparne. Husets söner, rektoristen och femteklassisten, stodo ännu på blygsamt afstånd och väntade till deras tur skulle komma.

»Nej, hvad tänker jag på,» ropade Sigrid plötsligt och satte åter kaffekannan på sin plats. »Ingen af er får en enda droppe, förrän jag först får servera mamma och mormor. Kom, flickor, så skola vi hämta dem hitut.»

Hela svärmen följdes nu åt in i det angränsande kabinetet och kommo snart tillbaka därifrån, i sällskap med justitierådinnan och mormor, hvilken trots alla protester blef buren i en länstol och placerad vid öfversta ändan af bordet.

»Nu först ser det riktigt hemtrefligt ut,» sade Sigrid, »och nu skola vi smaka på den här rara saffranskransen, som är garnerad med lika många russin, som jag fyller år. Därför måste den också göras större för hvar födelsedag, och när jag fyller hundra år en gång, så kommer den väl knappast att rymmas här på bordet.»

(Slut i nästa n.r.)

Marie Antoinette.

1793 — 16 oktober — 1893.

(Efter ett kopparstick af Hopwood.)

Beundrad, nästan dyrkad, gick en gång
Marie Antoinette i Trianon,
utaf behagets gracer städse följd,
med smicker af de fala tungor höljd.

Det kom en annan tid. Den stolta tron
sågs vackla. Ropet ljud: »Revolution!»
Och drottningen, nyss Frankrikes idol,
för hån och smädelse nu blef ett mål.

Ej någon gräns det fanns för lågsint
hämnd,
ej någon plåga kunde vara nämnd,
som man för henne icke tänkte ut,
tills döden man den kvalda gaf till slut.

Men utdrottningmantelns purpurbräm
med dystert sorgedok som diadem
steg kvinnan fram, nu endast maka, mot,
i sin förtäringstimmeh upphöjdt stor

Om hon måhända bröt i lyckans dag,
om, som man sagt, hon yttlig var och
svag,
så har hon gäldat med sitt offermod,
med sista droppen af sitt hjärteblod.

Och därför skall Marie Antoinette
med sina lidanden, sin oförrätt
igenom sekler träda fram i glans
med panna smyckad af martyrens krans.

Charlotte Lindholm.

Friherrinnan Rappes reseberättelse.

Inför en krets af omkring ett par hundra särskildt inbjudna damer, som på något sätt stätt i beröring med Chicago-expositionen, redogjorde förliden lördag friherrinnan Rappe härstädes för sin sändning till Chicago som damkomiténs ombud vid expositionen och Sveriges vid kvinnokongressen därstädes.

Efter att ha framställt en schematisk bild af vårt hörn i »The W:s building» och nämnt, hur en del, som där icke fått rum, placerats å annat håll, anmärkte talarinnan, att utställningen i »The W:s building», trots det knappa utrymmet, hade ofantliga fördelar framför den svenska allmänna expositionsbyggnadens, då det allmänna intresset väl lockade hundratals fler åskådare till kvinnoutställningen, medan man å det stora expositions-fältet lätt förbigick mindre stater. Äfven nämnde frih. Rappe om svårigheterna att få expositionsartiklarna sålda, och att man lyckats engagera förf. Hilma Strandberg för detta svåra värf, som hon utförde med inläggande af all energi; äfven omnämnde talarinnan de smickrande omdömen, som kommit oss till del, så väl från mrs Potter Palmer som andra framstående personer.

Därefter framställde frih. Rappe en del af sina allmänna intryck från expositionen. Hon fann, att journalister och korrespondenter allt för mycket tadlat Chicago och expositionen och orättvist nedsatt den senares betydelse. Utan att bortse från bristerna, fick man i mycket afräkna att man befann sig så godt som i en nyanlagd stad och i en ny världsdel, där man ej fick mäta med europeiska mått. Expositionen hade haft storartade vyer och lärdomar att gifva.

En rask och intressant karaktäristik gaf fru Rappe af en del mycket framstående amerikanskor så väl som af ledarinnorna af de olika nationernas utställningar.

Som lärdom af den svenska kvinnan ville hon uppställa den på en gång praktiska och högt bildande riktning uppfostran i Amerika ägde. »Okunnighet är allt för dyr,» var ett valspråk. Hon var icke blind för öfverdrifterna. Kvinnoemancipationen ägde där en våldsam energi, men man måste beundra de amerikanska kvinnornas uthållighet i alla strapatser. De voro i hennes tycke allt för talföra — somliga mycket ytliga, men andra gedigna och glänsande förmågor. De hade lärt henne, hvad vi här hemma i Sverige förnämligast saknade — förmågan att uttrycka oss. Detta var något hon särskildt lade de svenska uppfostrarinnorna på hjärtat — lär ungdomen uttrycka sig klart och väl! Innan vår tafatthet i den vägen är botad, kan kvinnosaken här ej gå rätt framåt.

Å andra sidan varnade frih. Rappe för ensidighet och uttalade som sitt hopp, att vår frigörelse skulle gå hand i hand med de allmänna sociala frågornas lösning i ett harmoniskt samarbete med mannen för allas lycka.

Man skulle kunna uppställa frih. Rappes föredrag, som hälsades med lifliga applåder, som ett mönster för det mål hon utpekade för oss. Ett stycke svensk talarinnekonst — icke anlagd på att vara glänsande, men klart, lugnt, anspråklöst, formfärdigt och fullt af kvinnlig värdighet.

A. F.

En svensk osed.

Några ekonomiska funderingar.

Af

Ellen Bergström.

(Forts.)

Tiden går, den går mycket fort. I den »gamla, goda tiden», hette det: Vill man få tiden att gå fort, skall man taga ett diskontlån. Men har man räkningar, ilar tiden. Tre månader, kanske sex, kanske tolf äro förrunna, allt efter köpmannens eller yrkesidkarens egen affärställning eller efterlåtenhet. Kryddkramhandlaren, tapetseraren, skräddaren, modisten, m. fl. göra sina påstötningar, hvilka upprepas och blifva allt tätare, men utan påföljd, af den enkla orsak, att man ännu ingenting har att betala med, och slutet blifver mängen gång kanske icke bättre än

En god kopp kaffe.

Det bästa, billigaste och helsosammaste kaffe är vårt ångrostade och malda **Hushållskaffe** å

Stockholms Kaffe-Aktiebolag

att en morgon en herre infinder sig som ombud för någon af fordringsägarna och med en stor åtbörd upptager ett ominöst papper. Räkningen är »utlämnad», som det heter på affärspråket. Man hade, för att tala figurligt, oförsiktigt umgåtts med det nämnda elektriska batteriet, och får nu en stöt, som kännes mycket obehaglig. Nu måste skulden betalas plus något, som kallas lagsökningskostnaden; och en utgift för något man icke får — låt vara att man fått det — är dubbelt så svår som en utgift för något man får. Kanske blir nu nödvändigt att sälja dyrbara minnen, familjeklenoder eller dylikt, och hafva extravaganserna drifvits i större skala, får man måhända underkasta sig obehaget och förödmjukelsen af utmätning. Det vanligaste är väl, att ett nytt lån göres för att betala den gamla skulden, då det blir som i sagan, där det talas om att stoppa ett hål med ett nytt hål. Och på det sättet får man sedan hålla i, till dess skulder och räntor växa en öfver hufvudet.

Det är ett lätt förklaradt drag i människonaturen, att penningar liksom bränna en del folk i händerna, de liksom icke tåla att gå med penningar på sig. För att bli med dem skapa de sig tusen behof, lägga de sig till med dyrbara vurmer, lika intetsägande vare sig de gälla porslin, frimärken eller mynt. Penningarne skola offras nära nog huru som helst; de mest olikartade småsaker i bodfönstren väcka deras lystnad, och de gifva sig icke ro, förrän den sista tjugufemöringen är sin kos. Detta är så mycket mera klandervärdt, därför att härigenom lättligen det missförhållandet uppkommer, att de nödvändigaste lifsförnödenheterna för en själf eller kanhända tillika för en stor familj få tagas på kredit. Börjar man ransaka, hvad man »behöfver», finner man sig stå framför ett ändlöst fält. Det ena behofvet framkallar det andra, och ofta är en obetydlig artikel den första termen i en lång serie af andra. Cigarr-rökaren behöfver cigarrer, men cigarrererna fordra cigarrfodral, munstycke, snoppare, eldon, cigarrkoppar. Det är emellertid svårt att bestämma, hvilka de umbärliga sakerna äro, så mycket mera som man då kommer att beröra det sköna, som ju har sina berättigade kraf; men ett slags kur mot denna känsla af behof är det att tråda in i skogstorpet och se med huru litet människor i denna värld kunna begå sig och trivas. Hvad fruntimmrens smycken angår, befara vi, att de måste räknas till det, som kan undvaras; juveler m. m. bli i flertalet fall ett snobberi, ty vill man vara fullt uppriktig, måste man vidgå, att den ena lilla frun ofta bär dem för den andras räkning, d. v. s. för att reta hennes afund. Nåja, de förhöja ju äfven skönheten, det måste erkännas, men en djup sanning ligger dock i efterföljande kända berättelse:

En mandarin, hvilken var mycket svag för att hafva sin klädnad öfversållad med juveler, åtföljdes en dag af en gammal man, som allt emellanåt bugande tackade honom för hans juveler.

»Hvad menar du?» utbrast slutligen mandarin, »jag har ju aldrig gifvit dig några juveler.»

»Nej,» svarade den andre, »men ni har tillåtit mig att se på dem, och annat gör ni ej själf med dem, om icke det att ni har besväret att vaka öfver dem, hvilken föga afundsvärda syssla jag slipper.»

Det finns vidare något, som plägar benämnas dyra vanor — ofantligt lätt förvärfvade

och svårt aflagda — som slukar penningar och fräter på ekonomien.

Att männen härutinnan äro de som synda mest, är nog oomtvistligt, men äfven kvinnorna hafva sina dyra vanor, såsom t. ex. deras förmiddagsrummel hos sockerbagarne.

Men är det förkastligt att gifva ut sina penningar på konstlade behof, blir det så i dubbel måtto, om de skola tillfredsställas medels anlåtande af krediten, och i mångdubbel måtto, om den, som åsamkar sig skulderna, ej har någon säker utsikt att kunna betala dem. Och låter man lättsinnet skulderna växa genom att aldrig lägga band på sina begär, huru skall man egentligen då kunna vara säker på att en gång göra alla rätt?

Genom att icke noggrant emot hvarandra uppställa inkomster och utgifter och hafva karaktärsstyrka nog att lefva så, att de gå ihop, utan genom krediten söka undkomma sina verkliga, kanske hårda lefnadsvillkor, kommer man ut på det sluttande planet, som heter: lefva öfver sina tillgångar. Det låter ju icke så förskräckligt detta, orden halka så lätt öfver tungan, och det hviskas om mycket folk, som går och gäller för att vara hederligt och bra, men om man närmare tänker på, hvad det innebär att lefva öfver sina tillgångar, skall man inse, att det är ingenting mindre än oskyldigt. Är man en gång på utförsvägen, kommer man förr eller senare till gränsmarken, där obetänksamhet och lättsinne beröra »oegentligheternas», ja, svekets område.

För icke synnerligt många år sedan läste man i tidningarna bland rättegångs- och polissaker, huru ett fruntimmer i Stockholm af god familj och i förträffliga ekonomiska förhållanden genom att låta sig behärskas af begäret att komma i besittning af nära nog allt hon såg och därpå af kreditens förförelse ej blott blef utfattig, utan, än värre, gjorde sig skyldig till bedrägerier af flere slag, hvarigenom hon försakade medmänniskor kända förluster och förskaffade sig själf kvalfulla år inom fängelsets murar. Hon hörde till »the upper ten thousands» och hade kunnat lefva ett angenämt och bekymmerfritt lif, om hon blott hade lärt konsten att tygla sina önsknings, hvilka, tillfredsställda, växte för hvar dag som gick.

Vi sade, att det ligger en egen lockelse i att lefva på kredit, det är som finge man allt det goda gratis. Tjusningen i stöld torde också vara den, att man öfverspringer alla mellanstationer af möda och arbete för att komma till den uteblifna mödans lön. Enligt fångpredikanters utsago är tjuften, näst lösdrifvaren, den segaste bland förbrytare. Att lefva öfver sina tillgångar blir faktiskt detsamma som stöld, ehuru det är en finare form däraf och i de flesta fall ej sker med uppsåt att stjäla. Det är omoraliskt och neddragande. Det är så mycket här i världen, som går under förskönande rubriker, men som i själfva verket kan återföras till mycket kärftva benämningar.

Föräldrar och äldre personer i allmänhet lära barnen att »se, men icke röra». Men handla de själfva icke mången gång i strid med den grundsats, de anse nödig att inplanta hos de små? Det är ett verkligt karaktärsprof att kunna försaka det, men ej har råd att köpa. Vill man emellertid behålla aktningen för sig själf och andras aktning, måste man kunna bestå profvet och ej af njutningslystnad eller fåfänga låta förleda sig att skaffa sig det quand même.

Må en hvar akta sig att lefva i förskott så till sägandes, att draga växlar på en ovisst framtid. Denna dag är *min*, men kanske icke morgondagen, och om jag än lefver ett år härefter, kunna mina ekonomiska förhållanden visserligen hafva blifvit förbättrade, men de kunna äfven hafva blifvit sämre.

(Slut i nästa n.r.)

Ur notisboken.

Kvinnorna inför kyrkomötet. Kvinnans underdånighet under mannen var i måndags föremål för kyrkomötets lifliga öfverläggning. Handboks-komitéen hade föreslagit och kyrkomötets prästerliga afdelning tillstyrkt ett nytt vigselformulär, i hvilket bl. a. införts Pauli bekanta ord i Efeserbrevet: »I hustrur varen edra män, likasom Herren, undergifna, ty en man är sin hustrus hufvud, såsom ock Kristus är församlingens hufvud. I män älsken edra hustrur, såsom ock Kristus har älskat församlingen och utgifvit sig själf för henne.»

En mycket liflig debatt utspann sig. Åhörareplatserna voro fyllda af företrädesvis damer, som med ifrigaste deltagande syntes följa meningarnas omväxlande brottningskamp.

Striden inleddes af hr Ribbing, som talade å kvinnans vägnar mot detts attentat mot likställigheten inom äktenskapet. Tusende kyrkans allra hängifnaste dottrar uppreste sig emot ett sålunda beskaffadt vigselformulär. Talaren föreslog bibelcitatets utelämnande.

För bifall till handboks-komiténs förslag uppträdde under det följande meningsutbytet hrr Ullman, Bring, Kjellin, Norrby och Sundelin, hvaremot hrr Staaff, C. Hammar-skjöld, Rohde, Billing, Fehr, Ehrenheim, Rundgren, Rudin och Keijser biträdde hr Ribbings yrkande på afslag. Denna senare mening segrade ock, så att, hvad vigselformuläret angår, det framgent blir vid det gamla.

En medarbetare i Idun gick den 10 dennes ur tiden, då postexpeditören C. O. Gumelius afled i Sköfde, 51 år gammal. Den bortgångne var en i vida kretsar varmt skattad personlighet, ovanligt musikalisk och lycklig novellförfattare. Hans första bidrag i denna tidnings spalter var äktenskapshistorien »Hvems var felet», för hvilken han under år 1889 förvärfvade pris under signaturen Ottar. Sedermera har han flere gånger bidragit, under signaturen C. O. G. och under sitt fulla namn, bland annat med följetongen »Småstadslif» under år 1891.

Den bortgångnes jordfästning var mycket högtidlig, och hans minne hufvades vid densamma bland annat genom vackra verser af hr H. A. Rosén, som utdelades vid grafven och hvilka benäget tillsändts oss. Vi anföra ur dessa följande strof:

Farväl, o broder! Du, som mången annan,
Fick uti prosan dränka poesin,
Men uti hjärtat, under höga pannan
Förkvädes aldrig känslan, fantasin.
Det sköna var du trogen till det sista,
Thy faller sorgen tung invid din kista.

Hyllad lärarinna. Måndagen den 9 dennes fylle skollärarinnan Sofia Larsson i Tidaholm 50 år. Samtidigt hade hon varit lärinna i Agnetorps sockens småskolor i 25 år. Vid pass ett 40-tal af barnen och skolans vänner hade med anledning däraf på aftonen föranstaltat en subskriberad fest å Högbergs hotell, därvid till fest-

föremålet öfverlämnades en minnesgåfva, som inköpts genom frivilliga bidrag rundt om i socknen.

*

På främmande jord. I Baden-Baden afled den 10 dennes friherrinnan *Catherine von Gayling*, en syster till landshöfdingen greve Douglas. Grefvinnan var född 1852 och dotter till öfverste-kammarjunkaren greve Carl Douglas och hans maka, född grefvinnan af Langenstein. Den aflidna sörjes närmast af make, baron Heinrich Gayling von Altheim, och två barn.

*

Ny kvinnlig läkare. Vid Karolinska institutet aflades i lördags medicine kandidatexamen af fröken *Bertha Skog*, göteborg.

*

Svenska lärarinnornas pensionsfond har, enligt fröken *Carolina Wilhelmina Lundströms* testamente, erhållit en gåfva af 3,000 kr.

*

Mot gratisläsning af tidningar, en för vårt land säregen sjukdom, som de senare åren erhållit rent af häpnadsväckande utbredning, har i dagarne vidtagits en kraftåtgärd, som man hoppas rätt snart skall bringa det onda ur världen.

Utgifvarne af alla i Stockholm utkommande dagliga, vecko- och halvveckotidningar samt i hufvudstaden mera lästa landsortstidningar ha nämligen till samtliga tidningskontor och distributörer utfärdat förbud mot all slags uthyrning eller utlåning af tidningsexemplar, som inlämnats till försäljning. Dessa bestämmelser komma dock — då man ej velat gå allt för brådstört tillväga — att träda i kraft först den 1 april nästa år, och öfverträdelse mot desamma kommer att straffas med att inga tidningar mera öfverlämnas å kontoret till försäljning.

Att »tjufläseriet», som i hufvudstaden urartat till ett verkligt »nationalfel», på detta sätt kommer att städfas, kan ej vara annat än till gagn för så väl publiken som tidningarna själfva, och framför allt är det en akt af rättvisa att likställa den litterära produkten med hvarje annat arbete genom att göra den till en saluvara och ej till ett långods.

Teater och musik.

Kungl. operan har återupptagit Maillarts komiska opera »Villars' dragoner», hvilken ej gifvits under de senaste sex åren. Rollbesättningen är alltigenom ny med undantag af Rose Friquet's parti, hvilket nu liksom vid förra reprisen innehafves af fru *Sterky*, som här då hade sin debutroll. Af den unga debutanten har nu blifvit en mogen konstnär. Både i spel och sångkonst har den intelligenta sängerskan gått betydligt framåt. Och om rösten fortfarande förefaller något tunn, så är därmed ej sagdt, att den ej vidare kan utvecklas och blifva fylligare. I nu förevarande opera höjer sig emellertid fru S. i alla afseenden öfver sina medspelare. Närmast henne stå fröken *Karlsöhn* (Georgette) och hr *Lundmark*, för hvilken Sylvains parti tyckes ligga synnerligen fördelaktigt. Men äfven hr *Grafström* (Thibaut) och *Johanson* (Belamy) förtjäna erkännande. Operan går med ett ord i sin helhet bra under hr Halléns anförande, och publiken tyckes intresserad af att hafva förnyat bekantskapen med den nätta och melodiosa operan.

I morgon lördag gifves »Aida» med anledning af hr C. F. *Lundqvists* 25 årsjubelium med operan. Som bekant har hr L., hvilken nyss återkommit från sin Amerika-turné, i denna opera ett af sina förnämsta partier.

Första Melbaföreställningen har blifvit framflyttad till den 28 dennes, emedan den berömda divan till dess är förhindrad infinna sig.

Första abonnementsföreställningen gafs i onsdags, hvarvid uppfördes »Leonora» med hufvudsakligen ny rollbesättning.

K. Dramatiska teatern är redan färdig med ännu ett nytt program, nämligen »Kusin Jacques», lustspel i 3 akter af *Ernst Lundquist*. Det nya programmet gifves första gången på måndagen i nästa vecka.

Södra teatern har med sitt senaste program beredt hufvudstadspubliken en viss öfverraskning,

för öfrigt en sådan af ganska angenäm art. Från den repertoar af farser och lustspel, som man vant sig betrakta som denna scens egentliga, har nu direktionen gjort ett undantag — visserligen dock ej det allra första — och frestat en repris af *Zumpes* täcka operett »*Farinelli*». Man måste erkänna, att denna slog lyckligt ut. Samtliga de förnämligare rollerna voro nämligen godt företäckta, och den sceniska uppsättningen vårdad och vacker. Den nybildade kören lämnade nog på premiären rum för åtskilliga berättigade anmärkningar, men härom är mindre att säga, då man bör kunna hoppas att ytterligare vunnit öfning under en så skicklig dirigent som hr B. *Haldén* snart afhjälper de värsta bristerna. I titelpartiet debuterade en ung hr *Scensson*, som befanns inneha ej just så alldagliga förutsättningar för att med samvetsgrant arbete kunna bli något framstående inom operettfacket: en jämn, klangfull tenorbaryton, goda ansatser i så väl det musikaliska som det dramatiska föredraget och ej oafvet, ehuru ännu något ungdomligt omoget yttre. Publikens varma bifall bör vara honom en uppmuntran till allvarligt fullföljande af detta aktningvärda uppslag. Fröken *Lindén* fängslade i *Manuelas* roll oemotståndligt med sin täcka apparition, sitt graciösa spel och en behaglig liten kammarröst, som verkade fågelkvitter. Några näktergalstoner visserligen icke, men hemtrefliga lärkrullor — och det är vackert så! Fröken *Lindegrén* — donna *Elisabeth* — har operatraditioner och häfdade dem med heder; kanske nästan något för mycket af »storstil» för att gå in i operetramen. Fru *Fornells* drastiska öfverhofmästarinna väckte mycket munterhet liksom hr *Ander* och *Wagner* som teaterdirektören och hans regissör. Den yngre hr *Wagner* gaf en god bild af den olycklige kung *Fernando*.

Första kammarmusikoarén i tisdags var besökt af så många åhörare, som Vetenskapsakademien hörsal bekvämligen kunde rymma. Det alltigenom synnerligen intressanta programmet, upptagande *Beethovens* mästerliga stråkkvartett (a-moll), *Berwalds* genialiska pianokvintett (a-dur) och *Verdis* pikanta stråkkvartett (e-moll), erhöi af den *Aulinska* kvartetten ett på det hela taget förträffligt utförande, missödet i *Verdis* svåra fugasats frånräknadt. Bifallet var och lika lifligt som hjärtligt. Fröken *Sigröd Pettersson* förtjänar särskildt erkännande för sitt delikata utförande af piano-stämman i *Berwalds* komposition.

Grefvinnan Mathilda Taube, f. *Grabow*, gifver torsdagen den 23 nästkommande november en musikalisk soaré, en underrättelse, som säkerligen skall glädja hela den musikaliska allmänheten.

Fru Teresa Careno hitkommer i början af november och gifver den 6 s. m. konsert i Musikaliska akademien stora sal.

Fru Marcella Sembrich gifver som bekant i morgon lördag sin första konsert i Musikaliska akademien. Vi taga för gifvet, att våra läsarinor i hufvudstaden ej skola försumma tillfället att få höra den celebra artisten.

En gammal historia.

Af *Helena Nyblom*.

(Forts.)

Pindarne stodo fulla af blommor, och bien svärmade osynliga omkring däri och frambragte ett beständigt enformigt surrande, som ljöd likt en dämpad orgelton. Då och då sköt en solglimt in genom löfvet, men försvann igen och efterlämnade en dämpad, doftande skymning i den besuggade allén.

Tony gick sakta fram och tillbaka.

Hon var klädd i en hvit klänning med korta ärmar och till hälften uringad. Öfver axlarna hade hon kastat en liten ljusblå långsjal, som vecklade sig kring hennes armar med de långa, gula handskarna. På hufvudet bar hon en mycket stor halmhatt, som var uppvikt framtill och visade en mängd små lockar, som krusade sig kring hennes panna.

Hon gick med nedslagna ögon och plockade blad på blad af en prästkrage, som hon höll i handen, i det hon sakta rörde läpparne och hviskade:

»Il m'aime, pas du tout, beaucou, passionnément!»

Hon tänkte egentligen ingenting vidare därvid. Det var blott som om hon ännu hade kvar orden af de tankar, som så länge hade sysselsatt henne och tärt på hennes hjärta, och medan hennes små fingrar plockade af allt flera och flera blad, fortfor hon att hviska:

»Il m'aime, — il ne ma'ime pas.»

»Passionnément!» sade en främmande stämma bakom henne.

Hon vände sig om med ett halfkvädfdt rop och fick se en underlig figur, som stod i den öppna dörren, hvilken ledde ut till fälten.

Det var en kvinna med svart hår, ett stort huckle öfver hufvudet, klädd i kjol och sjal och med en korg hallon på armen.

I första ögonblicket trodde Tony, att det var en sigenerska eller kanske en trollkvinna. Men hon tyckte, att hon sett dessa ögon förr, den krokiga näsan och munnen, som var klädd med ett par mörka mustacher.

»Gaston, — hur har ni kommit hit?» hviskade hon ängsligt. — »Hvar är grefven?»

»I Stockholm,» svarade han och räckte fram hallonkorgen, för att, om någon på afstånd observerade dem, det skulle få utseende af, att det var en bondgumma, som handlade med Tony.

»Hvarför skrifer han aldrig?» frågade Tony, som med skälfvande händer lyfte de gröna bladen från korgen.

»Aldrig? — Han har skrifvit bref på bref, försäkringar och böner. Han älskar er till vanvett; han dör hvarje dag af längtan efter er!»

»Jag har intet bref fått,» svarade Tony. Hennes hjärta upprördes af vrede och hat emot dem, som bedragit henne.

»Och nu, — hvart skall han nu resa? Hvad tänker han nu göra?»

»Han måste tillbaka till Frankrike. Posthästarne äro redan beställda till i morgon natt. Men han reser denna väg förbi. Klockan tio i morgon afton stannar hans vagn utanför denna dörr. Var då här nere. Jag skall se till, att ingen är i närheten. Det gäller nu endast att fly; — fly från dem allesamman! — Får jag säga honom, att ni kommer?»

Tony skakade öfver hela kroppen.

Nu, i detta ögonblick, skulle hon bestämma hela sin framtid, skulle hon våga ett steg, hvars följder hon icke hade begrepp om.

»Jag skall försöka,» svarade hon sakta. »Jag skall försöka att få mod. — Men om jag inte skulle kunna komma...»

»Så dör han,» svarade Gaston. »Han har lidit af grundens kval.»

»Jag kommer!» svarade hon plötsligt med bestämd röst. »Jag kommer säkert!»

»Och hvilken hälsning får jag med? Får jag säga honom, att ni ännu älskar honom?»

»Passionnément!» svarade Tony och räckte honom prästkragen, hvaraf hon plockat det sista bladet.

Det syntes någon därefter i allén, och Gaston försvann genom dörren i muren.

Fru *Elisabeth* kom med sin majestätiska gång och bad Tony komma upp och känna, om det var tillräckligt med fjäder i sängdynorna.

Den dag och den natt, som nu följde, tillbragte Tony i det mest upprörda och hjälplösa tillstånd. Hon tänkte också nu ett ögonblick på att anförtro sig till onkel *Jonas*, men det var endast ett ögonblick.

Han var nu mera så säker på sin sak, och ville hon rymma, måste det också ske utan hans vetskap.

Hennes tankar kastades fram och tillbaka i en evig kretsång. I ena ögonblicket fann hon, att det skulle vara henne omöjligt att nu bedraga onkel *Jonas*, och hon slöt ögonen och kved invärtes vid föreställningen om all den sorg och förtviflan hon skulle bringa öfver sina föräldrar, sina syskon och alla, som hade älskat henne i hemmet.

Men så tänkte hon på, huru *de* hade bedragit henne; huru man hade hindrat henne mottaga de bref hennes älskade sändt henne, och hon föreställde sig all den smärta och ångest hennes ögonskenliga likgiltighet måtte ha förorsakat honom.

Onkel *Jonas* hade icke varit med om att narra henne. Honom misstänkte hon icke ett ögonblick, och hon hade orsak till sin obegränsade tillit till honom; — men fadern, modern, kanske systarna! Hvem kunde veta, huru de med listiga konster hade bevakat henne och uppspårat och förstört de bref, som voro bestämda till henne, — ja, kanske läst de dyra kärlekseder och ömma försäkringar, som endast voro skrifna för hennes ögon! Vtd dessa tankar uppstod i hennes hjärta något, som hon aldrig känt förr, något, som liknade hat. Hon ville hämnas, hon ville för alltid

lämna dem, som så grymt hade skiljt henne från den hon älskade.

Och så tänkte hon på honom! Han, som dock alltid var den förste, den ende, som ägde hennes hjärta.

Hon tänkte på hvarje ord han hade sagt henne, på alla de lyckliga ögonblick de hade tillbragt i hvarandras närhet. Hon såg hans ögon, hörde hans röst, som tycktes kalla henne, och då reste hon sig och gick med lätta steg omkring för att samla ihop de nödvändigaste saker, som hon måste taga med på flykten.

Allt hvad hon ägde af smycken, hade hon fått af onkel Jonas, och ingen af hans gåfvor ville hon behålla. Icke ens den lilla klockan med pilen genom de båda hjärtana ville hon bära mera. Hon lade den i sin låda för att kunna se timmen, då hon skulle gå bort.

Sedan kunde den gärna få stanna. Det var icke svårt för henne att på själfva dagen, som var bestämd för hennes flykt, förklara sig sjuk.

Hon hade icke sofvit en blund natten förut. Hon var blek som alabaster med blå ringar under ögonen, kunde hvarken äta eller dricka och darade på benen, när hon gick.

Cordelia ville nödvändigt, att hon skulle gå i säng och dricka flödert, men hon försäkrade, att hon icke alls hade någon feber, hon kände sig endast så trött och önskade att vara ensam så mycket som möjligt.

Modern kom ett par gånger på dagen och såg till henne, men sade henne godnatt, innan hon gick ned till aftonmåltiden.

Cordelia bar upp té till henne på hennes rum och sade, att hon strax efter aftonbönen skulle komma upp till henne.

Tony rödde läpparne till tack, men kunde icke tala. Men då hon såg denna sin mest älskade syster gå bort emot dörren, greps hennes hjärta af en förkrossande ångest.

»Cordelia!» ropade hon och sträckte armarne efter henne.

Systemen vände om och böjde sig öfver sängen, där Tony låg påklädd.

»Cordelia, håller du af mig?» frågade hon.

Systemen svarade endast med att kyssa henne upprepade gånger.

»Och du skall alltid hålla af mig — alltid?»

»Hur kan du tvifla på det?» sade Cordelia mildt.

»Hvad som än kommer att hända mig?» fortfor Tony och såg på henne med underliga, förfärade ögon.

»Du är inte frisk, min lilla syster.» sade Cordelia ömt. »Lofva mig att genast klä af dig och gå riktigt till sängs; — jag skall snart vara hos dig.»

Tony slog armarne kring hennes hals och lade sin kind upp emot hennes, så släppte hon henne och sjönk tillbaka i sängen.

Så snart hon hörde systemens steg förtona i trappan, var hon uppe med ett språng. Under sin hufvudkudde tog hon fram det lilla bylte med toalettsaker, som hon samlat ihop. Längst inne från sitt klädkåp tog hon ned en lång, vid kappa och en liten hatt, som hon gömt där inne.

I skymningen, som nu brutit in, såg hon, huru tjänstfolket bar upp supéen från flygeln, där köket låg, till hufvudbyggningen. Hon måste vänta till dess den åter hade blifvit burens ned. Då läste baronen aftonbön i matsalen för barnen och allt tjänstfolket.

Det var en mulen afton. Det hade regnat smått hela dagen och var kallt och rått i luften.

Icke en stjärna syntes på himlen, och fuktiga, sönderrifna skyar gled hastigt öfver den lilla bleka månen, som icke spred något ljus.

Nu skulle hon således bort!

I denna kalla, hemska natt skulle hon resa bort med en främmande man; — hvarthän visste hon icke. Hon förstod blott, att i detta ögonblick gällde det att icke längre vackla, men att handla hastigt och själfständigt. Hon såg sig om i det lilla rum, där hon hade bott i så många år, och det hade aldrig förr förefallit henne så kärt. Det var som ett levande väsen hon skulle skiljas från.

Hon gick in i Cordelias rum bredvid hennes. Där låg systemens förkläde kastadt på en stol, hennes bönbok på bordet vid sängen.

Tony öppnade psalmboken, och hennes ögon föllo på följande vers:

»Ej mer likt en förlorad son
Jag drifts kring fjärran länder,
Min själ, som längtar här ifrån
Till fadern glad hemvänder!
Han möter mig» —

hon slog igen boken och suckade.

Kom det någon? — Nej allting var stilla omkring henne.

Hon gick in i Anne-Sophies rum. Där låg på ett bord en hel mängd handdukar, märkta med Tonys och onkel Jonas namn, slingrade i hvarandra inom en blomsterkrans. Hon skyndade sig tillbaka till sitt eget rum.

(Forts.)

Rättelse.

Genom ett missförstånd vid uppgiften om Elsa Borgs hem vid Hvita bergen har ett fel insmugit sig i biografien i förra numret, som härmed rättas. Barnhemmens antal är tillika med bibelkvinnohemmet och skyddshemmet *sju*, hvar till nu senast kommer äfven ett missionshem. Således äro barnhemmen endast *fem*.

L. S.

Innehållsförteckning.

En dubbelstjärna; af H. G. S. (med 2 porträtt). — Melankoli; af Edv. Hammarstedt. — Studiet af främmande språk; af Pussie. — Försvaret för finsmakeriet; af Efraim Rosenius. — Pärlor; skiss för Idun af Sophie Linge. — Marie Antoinette; 1793—16 oktober—1893. Poem af Charlotte Lindholm. (Med porträtt). — Friherrinnan Rappes reseberättelse. — En svensk osed; några ekonomiska funderingar af Ellen Bergström. (Forts.) — Ur notisboken. — Teater och musik. — En gammal historia; af Helena Nyblom. (Forts.) — Rättelse. — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Hela världen är det arbetsfält, där jag trägen flitens slända ställt. Hyddorna, palatsen måste lämna platsen där i hast jag spänner upp mitt tält.

Jag är hemma uti mark och skog, och vid sjö och strand jag finnes nog, styr för fulla segel öfver hafvets spegel: hemmastadd i hvarje vrå och fog.

Jag i listens skickligt spunna nät är en medelpunkt i hemlighet, lägger, full af ränker, säkert mina länker: världen vill bedragas, som du vet!

Men när lifvets lag ju järnhård bjöd, att den enes död en ann' ger bröd: kan man väl ej säga, att jag går tillväga annorlunda än som var af nöd.

Verket mitt nog lofvar att bli rundt, men, gunå's, det håller likväl tunnt; hur jag det må smycka, skall man ändå tycka, att det bara är besvärlig strunt.

Du nu tycker nog på samma sätt, se'n du fann min dolda gömma lätt. Hvad jag sökt förvärfva, vill du strax fördärfva, ty du har, tyvärr, ej bättre vett.

Men ditt eget slarf, min värda vän, ger mig stoff till nya värf igen. Ingen tid att sörja! Jag vill genast börja sätta hop midt i förgelsen. —

Hvad nog mången utan skäl gunå's gör vid lifvet — stackars dumma gås! Hvad en sådan vriden säkert tror att tiden gått utur — till hans fördärf förstås.

Hvarmed bister vinter klär vår jord. Hvad då kommer häftig, kall från nord.

Plagg som då kan värna, och hvad du då gärna sköter om att i en hast få gjord.

Hvad han hette, bygdens speleman, och hvarmed han nu sin nödtorft fann. Hvem på gården grönskar ju så grann man önskar. Hvad som är din ögonsten minsann.

Hvad ju Amor's ganska många har, och hvad riktning mången sådan tar. Dödens vapen gamla. Hvert det föll, som ramla'. Hvad förhäckladt jämt och ständigt var.

En förkastlig afart utaf skämt. Tilltalsord, som borde brukas jämt. Hvad man borde svära endast vid sin ära. Hvad man kallar Nalles bo, bestämdt.

Hvad en hvar ju sin beskärda fått. Hvad nog tiden blef för mången blott. Hvad man nog kan göra, fast man ej får röra. Hvad nog tiden var, när solen gått.

Buske, som du såg i skogen stå. Hvari rikedomens döttrar gå. Hvertill alltid lillen tager, när han vill en sak, som han ej strax på stund kan få.

Nu har jag ej längre tid med dig. Du skall blott pronomen få af mig: två demonstrativa tvänne possessiva. — Nu farväl, ditt byte närmar sig!

L—a.

Charad.

Mitt första döljes djupt i bergets salar, I Sveas fjäll, dess sjöar och dess dalar. Till bön och hvilat högt dess toner kalla, när mäktigt genom rymdens hvalf de skalla.

Om svanegossens sjö, där liljor gunga, om sunnanvind man läst i dagar unga. Vill du dem söka, fjärran må du vandra, och finner du dem får du se mitt andra.

Till sist mitt hela! Jag mig fullt förvissat, du utan bryderi det redan gissat. Att lyckan säkert dina spår må följa, jag säger dig, det sköljs af Sundets bölja.

Göran.

Aritmogryf.

1	2	6	4	5	12	13	2	14
2	23	15	22	21	5	5	11	10
3	10	14	3	9	10	17	8	9
4	18	10	14	4	16	9	8	8
5	4	19	22	9	18	20	9	2
6	12	12	15	17	15	9	2	11
7	2	9	10	15	7	18	2	5
8	6	4	11	15	2	11	5	4
9	10	14	9	10	5	3	10	17
10	21	13	2	4	20	2	11	7

Begynnelsebokstäfverna, lästa uppiifrån och ned, samt slutbokstäfverna, nedifrån och upp, bilda tvänne i »Idun» mycket omskrifna ord.

De vägräta orden beteckna: 1) Boställe på landet, 2) del af ett ångfartyg, 3) stad i Nordamerika, 4) stad i Sverige, 5) stad i Persien, 6) husgerådssak, 7) stad i Tyskland, 8) substantif, 9) musik-term, 10) postförändelse.

T—r.

Förvandlingsgåta.

- 1) Lag, en, se: ett land i Afrika.
- 2) Rara, ta: ett berg.
- 3) Sal, vi, o: en stad.
- 4) Mört, rest, ge: en skådespelare.
- 5) Os, sky, lin: en skald.
- 6) Ej, mera, is: en profet.
- 7) Neg, tö, nos: en kroppsdels.
- 8) Mera, lock, bak: en handverkare.
- 9) Reta, nit, mes, i: ett politiskt parti i Tyskland.
- 10) Gam, rad: ett namn.
- 11) Nät, ren, ge: ett adjektiv.
- 12) Gny, rå, as, ned: en högtidsdag.

Begynnelsebokstäfverna bilda namnet på en svensk badort.

Caro.

Lösningar.

Logogryfen: Konkurrens; krukor, sken, ko, eko, skrek, kur, nos, skur, knorr, kuse, konkurs, kor, ruskor, skurk, ren-ko, krok, unken, krus, kurre, kurs, runor, ros, reson, resor, orre, koksen, Kuno, ek, sko, klar, enkör, kork, rusk, ur, sork, Nore.

Charaden: Aftonbön.

Ifyllningsgåtan: 1) Langeland, 2) Immermann, 3) Nikolajev, 4) Klopstock, 5) Östersund, 6) Partille, 7) Illyrikum, 8) Nederländer, 9) Gräshoppa — Linköping.

CAKES fullt jämförbara med de engelska, fäs hos de flesta specialhandlare i hufvudstaden.

C. W. SCHUMACHER Kgl. Hofleverantör — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär prislistor!

Portvin,

sklepadt af firman Cockburn, Smithes & Co i Oporto och härstädes lagradt i flere år samt garanteradt fritt från främmande tillsatser, rekommenderas såsom synnerligen utmärkt till pris af kr. 2.10 pr but. Riks- o. Allm. tel. K. A. Nydahl & Co, Sthlm, Stureplan 2.